

EVIDENCE BASED CONTEXTWERKEN

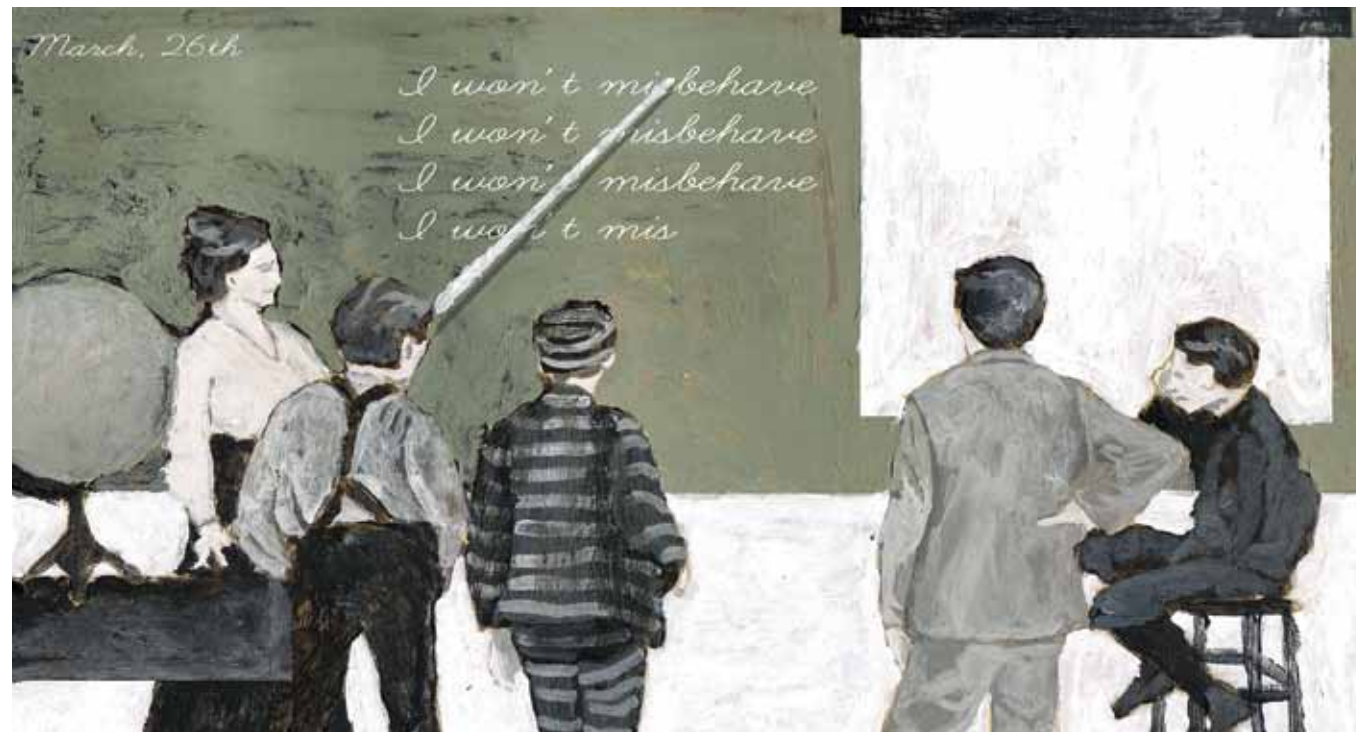
JEUGDCRIMINALITEIT De Mechelse burgemeester, Bart Somers, vond het welletjes met de jeugd-criminaliteit in zijn stad. Met de vzw Emmaüs en de Vlaamse overheid heeft hij een pact gesloten om jonge criminelen in de regio op te vangen, zowel in een 'besloten' instelling als met ambulante begeleiding.

TEKST RIA GORIS | FOTO'S JAN LOCUS | ILLUSTRATIE ELISABETH NOELS

"In het persdossier beschreef ik uitdrukkelijk het verschil tussen een gesloten en een besloten instelling. Toch heeft een journalist het gepresteerd 'jeugdgevangenis' in zijn titel te zetten!", zucht Stef Christiaensen, adviseur integraal veiligheidsbeleid van de stad Mechelen. Hij heeft een nieuwe aanpak

van jeugdcriminaliteit in de regio Mechelen geïnitieerd. Hij deed dat samen met Louis Janssens, directeur van Jeugdzorg Emmaüs – onder meer actief bij herstelgerichte afhandelingen met jonge criminelen – en met mensen van de jeugdrechtbank, het parket, de politie en Jongerenwelzijn. De nieuwe aanpak is driedelig: gestructureerde kortdurende residentiële begeleiding met sterke focus op contextwerken, het opstarten van een intensieve mobiele begeleiding van jongeren en hun ouders, en de oprichting van een nieuwe besloten voorziening voor jonge criminelen. Dit alles moet toelaten veel korter op de bal te spelen dan nu het geval is.

**"DE GEMEENSCHAPSINSTELLINGEN KUNNEN TE WEINIG
CONTEXTGERICHT WERKEN, OMDAT VEEL JONGEREN TE VER
VAN HUIS VERBLIJVEN."**

EVIDENCE BASED IS TOVERFORMULE

Stef Christiaensen zweert bij een wetenschappelijke aanpak waarvan na grondige evaluatie is aangetoond dat hij echt werkt. De initiatiefnemers van deze driedelige aanpak gaan dan ook voor programma's die in het buitenland hun waarde bewezen hebben. Ze nemen er de hoge licentiekosten bij. In een eerste luik, dat nu al van start is gegaan, zet een deelwerking van Jeugdzorg Emmaüs, De Hefboom, vier residentiële plaatsen in om jongeren na een plaatsing in een gemeenschapsinstelling kortdurend op te vangen. Op basis hiervan werkt men intensief aan een positief actieplan en contextbegeleiding. 'Nieuwe perspectieven bij terugkeer' of NPT heet dit. Gedurende negen tot twaalf maanden volgt een trajectbegeleider de jongere op nadat hij naar huis is teruggekeerd, zo nodig twee tot drie keer per week. Er kan ook een netwerktafel bijeengeroepen worden. Die brengt belangrijke spelers rond de jongere samen, zodat er afspraken worden gemaakt om de jongere op het rechte pad te houden.

In een tweede luik van het plan wordt er enkel ambulant gewerkt met de minderjarige cliënt en zijn context, bijvoorbeeld met jongeren die nu als noodoplossing enkel huisarrest krijgen. Deze begeleiding maakt gebruik van 'multisysteemtherapie' of MST, een uit Nederland geïmporteerd programma waarvoor de Vlaamse overheid jaarlijks 31.600 euro licentiekosten veil heeft. De krachtlijn hiervan is het pedagogisch versterken van de ouders, de focus ligt op de sterke kanten van het gezinsstelsel. Dit is goedkoper en efficiënter dan het plaatsen van jongeren in instellingen, zo stelt men in Nederland vast. En dit ondanks de bijzondere intensieve begeleiding van drie tot vier contacten per week gedurende drie tot zes maanden. De MST begint deze lente en mikt op een dertigtal jongeren op jaarbasis. Het is de eerste keer dat deze methodiek wordt toegepast in ons land.

Op middellange termijn, wellicht 2013, is de oprichting gepland van wat Louis Janssens een proeftuin noemt: een besloten leefgroep voor een tiental jongeren. Via weer een ander buitenlands programma, EQUIP – evenals NPT en MST een betaalde licentie – leren de jongeren sociale vaardigheden om uit een negatieve spiraal te breken. EQUIP wordt al ingezet bij De Overstap in Antwerpen en bij Switch in Vlaams-Brabant. De nieuwe instelling is 'besloten' omdat men pas na een aanvankelijk streng gestructureerde fase zonder vrijheid van komen en gaan, in een meer open regime terechtkomt. Wie het verknoeit, moet terug naar fase één of zelfs naar een gesloten instelling. De initiatiefnemers zoeken momenteel naar een locatie. De stad Mechelen wil

alvast 333.000 euro investeren in de beveiliging van die instelling. "Ik erger me aan een mentaliteit die welzijn en beveiliging als een tegenstelling ziet", zegt Stef Christiaensen. "Dit zijn jongeren die zware misdrijven gepleegd hebben en een bedreiging vormen voor de bevolking. We willen serieus investeren in hen, maar het moet wel veilig kunnen gebeuren." De initiatiefnemers hopen op jaarbasis 35 tot 40 jongeren in deze 'proeftuin' te begeleiden.

Stef Christiaensen (veiligheidsbeleid Mechelen): "Ik erger me aan een mentaliteit die welzijn en beveiliging als een tegenstelling ziet."

Louis Janssens (directeur Jeugdzorg Emmaüs): "De kracht van onze werking is dat we een band leggen tussen de jongere, zijn gezin en zijn school."

"HET GEDRAG BIJ EEN AANTAL VAN DEZE JONGEREN VERANDEREN, IS EN BLIJFT EEN HEKSENTOER."

GAAT NIEUWE AANPAK UIT VAN DROOMBEELD?

Het is uniek dat een stad samenwerkt met hogere overheden om een besloten instelling voor jonge criminelen op te richten. De Vlaamse overheid verwacht ook om hierin jongeren te plaatsen die niet uit de Mechelse regio komen. Overal staan er

immers jeugdrechters te dringen om veroordeelde jongeren achter slot en grendel te krijgen, liefst met een degelijke opvang en begeleiding erbij. Louis Janssens: "De kracht van onze werking is precies dat we een band leggen tussen de jongere, zijn gezin en zijn school. Dat pluspunt gaat natuurlijk verloren als we jongeren van te ver weg zouden opnemen, al sluit ik de opname van enkele Antwerpse jongeren niet uit. Het probleem met de huidige gemeenschapsinstellingen is net dat ze te weinig contextgericht kunnen werken, omdat veel jongeren er te ver van huis verblijven. Het lijkt me logisch dat de prioriteit van onze proeftuin, en van de residentiële begeleiding in De hefboom, naar jongeren van deze regio gaat."

In welke mate zal de sterk contextgerichte aanpak aanslaan bij allochtone gezinnen? Janssens: "Emmaüs werkt jaarlijks in Mechelen met zo'n 450 dossiers van herstelgerichte afhandeling, zoals bemiddeling of leerprojecten, we hebben dus al wat ervaring met die doelgroep. De taal is en blijft een fragiel punt. In de praktijk werpt iemand in de omgeving van de jongere zich vaak spontaan op als tolk, maar de kwaliteit van de vertaling wil al eens verschillen."

Jean-Pierre Vanhee, projectleider van integrale jeugdhulp, ziet parallellen tussen de Mechelse aanpak en initiatieven elders in Europa. "Ook elders zie ik een grotere decentralisering van de zorg, met het accent op mobiele begeleiding dicht bij huis, zo mogelijk in huis", stelt hij. Hij maakt wel een kanttekening bij de dure evidence based werkmethode. Vanhee: "Natuurlijk is het belangrijk om zicht te krijgen op het effect van een aanpak, maar de nadruk op sterk protocolleren leidt niet altijd tot de beste resultaten. Studies hebben uitgewezen dat de kwaliteit van de hulpverlener van meer doorslaggevend belang is dan de gevolgde werkmethode. Evidence based instrumenten mogen bovendien wel hun waarde bewezen hebben in een maatschappelijke laboratoriumsetting, maar in de realiteit krijg je af te rekenen met allerlei externe invloeden, zoals *peer pressure*. Als je denkt dat je je methode zuiver kan houden, dan ga je uit van een droombeeld. Aangepaste hulpverlening aan deze jongeren is een en-en-verhaal. Het is en blijft een heksentoer om gedragsverandering te realiseren bij een aantal van deze jongeren."

- ▶ www.jeugdzorgemmaus.be
- ▶ Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum